

AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO W KRAKOWIE

RYNEK TURYSTYCZNY INDII

Natalia Woźniak
Nr indeksu 32735
TiR Hot/ dz

Kraków 2008

WSTĘP	4
ROZDZIAŁ I – INDIE-PODSTAWOWE INFORMACJE.....	4
1.1 Ogólna charakterystyka	4
1.2 Ludność	6
1.3 Gospodarka	7
1.4 Transport i komunikacja	8
1.5 Historia	11
1.6 Religie	12
1.7 Ukształtowanie terenu	13
1.8 Klimat.....	14
1.9 Flora i fauna	15
1.10 Atrakcyjność turystyczna.....	15
1.11 Regiony turystyczne w Indiach	16
1.12 Baza noclegowa.....	21
ROZDZIAŁ II- RYNEK RECEPCJI TURYSTYCZNEJ	22
2.1 Przyjazdy turystów zagranicznych i sezonowość (2008 r.)	22
2.2 Najważniejsze rynki i regiony generujące przyjazdy do Indii.....	23
2.3 Cele przyjazdów turystów zagranicznych do Indii.....	25
2.4 Podział turystów zagranicznych ze względu na wiek.....	27
2.5 Dochody z turystyki przyjazdowej.....	28
2.6 Najczęściej odwiedzane regiony Indii przez turystów zagranicznych	29
2.7 Indie na tle turystyki światowej	30
ROZDZIAŁ III- RYNEK EMISJI TURYSTYCZNEJ	32
3.1 Turystyka zagraniczna Hindusów.....	32
3.2 Turystyka krajowa Hindusów	34
ROZDZIAŁ IV - ZNACZENIE RYNKU TURYSTYCZNEGO DLA POLSKI	36
4.1 Przyjazdy turystów zagranicznych do Polski	36
4.2 Cel przyjazdu oraz długość pobytu w Polsce	39

ROZDZIAŁ V- ZAKOŃCZENIE.....	41
BIBLIOGRAFIA:	42
SPIS RYSUNKÓW	42
SPIS TABEL	42
SPIS WYKRESÓW	43

WSTĘP

"Lubię wieczory w Indiach, tę magiczną chwilę, gdy Słońce powoli zachodzi na krańcu świata, cichnie gwar, a ulicami płynie rzeka 10 tysięcy rowerów, na których urzędnicy służby cywilnej wracają do domu, rozmyślając o bogu Krysznie i kosztach utrzymania".

[angielski dziennikarz- James Cameron- jeden z największych wielbicieli Indii]

INDIE- kraj dalekiego wschodu- każdy widzie je inaczej, tu każdy może odnaleźć to co go fascynuje, ciekawi i czego pożąda. Do tego kraju nie podróżuje się tylko raz – tu za każdym razem odkrywa się coś nowego. Znajduje się tam niesłychana różnorodność ludzi, kultur, religii i krajobrazów. Indie są ojczyzną hindusów, muzułmanów, chrześcijan, sikhów, dżinistów, buddystów i żydów, kolebką różnych ideologii, począwszy od komunistów wspierających chłopskie ruchy wyzwolenicze po nacjonalistów hinduskich. To kraj baśni i legend- żyjących nimi ludźmi. Współczesny turysta spotyka się z otwartością i gościnnością Hindusów, wprowadzających ich w swój odmienny, wielobarwny świat.

W Indiach znajduje się ogromne bogactwo krajobrazu- od najwyższych na świecie pasm górskich, po urokliwe, lazurkowe i tropikalne wybrzeża i laguny. Ta niepowtarzalna mozaika ludzi i miejsc, wywołuje u turystów niezapomniane uczucia i doznania. Tu nikt nie jest w stanie pozostać obojętnym, a Indie na zawsze pozostają w sercu i myślach zwiedzających.

ROZDZIAŁ I – INDIE-PODSTAWOWE INFORMACJE

1.1 Ogólna charakterystyka

Indie to państwo w Azji Południowej, zajmujące większość subkontynentu indyjskiego. Powierzchnia kraju zajmuje **3 387 590 km²**, co daje siódmą pozycję na świecie. Od północy Indie są ograniczone przez pasma górskie: Karakorum i Himalaje. Z Indiami graniczą: Pakistan na północnym zachodzie (2 912 km), Afganistan na bardzo małym odcinku i Chiny (3 380 km), Nepal (1 690 km) oraz Bhutan (605 km) na północy, Birma (1 463 km) i Bangladesz (4 053 km) na północnym wschodzie, Sri Lanka przez zatokę Mannar i cieśninę Palk na południowym wschodzie. Łączna długość granic lądowych to 14 103 km. Od południowego zachodu kraj otaczają wody Morza Arabskiego, zaś od południowego wschodu Zatoki Bengalskiej i Morza Andamańskiego. Do Indii należy archipelag Lakkadiwów leżący na Morzu Arabskim

450 km na zachód od wybrzeży kraju, oraz leżące w Zatoce Bengalskiej archipelagi Andamanów i Nikobarów¹.

Największe miasta w Indiach to Bombaj (13,1 mln mieszk.), Dheli (11,5 mln mieszk.) Bangalore (5,5 mln mieszk.) oraz Kalkuta (4,6 mln mieszk.).

Językiem urzędowym jest hindi oraz język angielski, który pełni rolę języka pomocniczego, łącznikowego. Ponadto jest 21 języków konstytucyjnych, dopuszczanych jako języki wykładowe i urzędowe w określonych stanach.

Rysunek 1 Podział administracyjny Indii
www.wikipedia.org.pl

Indie podzielone są na 28 stanów, 6 terytoriów związkowych i 1 terytorium stołeczne. Później w drugim rzędzie dzielą się na 591 dystryktów.

¹ www.wikipedia.org.pl

- Stany : Andhra Pradesh, Arunachal Pradesh, Assam, West Bengal, Bihar, Chhattisgarh, Dżammu i Kaszmir, Goa, Gujarat, Haryana, Himachal Pradesh, Jharkhand, Karnataka, Kerala, Madhya Pradesh, Maharashtra, Manipur, Meghalaya, Mizoram, Nagaland, Orisa, Pendżab, Radżastan, Sikkim, Tamil Nadu, Tripura, Uttarakhand, Uttar Pradesh
- Terytoria związkowe : Andamany i Nikobary, Czandigarh, Dadra i Nagarhaweli , Daman i Diu, Lakszadiwy Puducherry .
- Narodowe terytorium stołeczne to Delhi.²

Najważniejsze dane o Indiach:

- Stolica : New Delhi
- Język urzędowy: hindi oraz j. angielski jako pomocniczy
- Ustrój polityczny: demokratyczna republika federacyjna
- Powierzchnia całkowita : 3 287 590 km² (7 na świecie)
- Liczba ludności (2009 r.) : 1 166 079 217 (2 na świecie)
- Gęstość zaludnienia (2008 r.) : 349,2 osób/km²
- Jednostka monetarna : 1 rupia indyjska = 100 pajs
- Strefa czasowa : UTC +5:30

1.2 Ludność

Indie to drugi, po Chinach, najludniejszy kraj świata, w którym mieszka ponad miliard ludzi (**1 166 079 217**- na początku 2009 roku), co stanowi ok. 16% ludności świata. Ludność nie jest rozmieszczona zbyt równomiernie. Około 40% zamieszkuje stany Niziny Hindustańskiej, na której gęstość zaludnienia wynosi 450 osób/km², zaś w delcie Gangesu aż 800 osób/km². Również Indie południowe są gęsto zaludnione, gdyż w Kerali gęstość zaludnienia wynosi 1000 osób/km². Najmniej zaludniona jest wyżyna Dekanu, półwysep Kathijawar, pustynia Thar i przedgórze Himalajów, gdzie średnia gęstość zaludnienia wynosi 50 osób/km². W Indiach utrzymuje się przewaga mężczyzn, która wynosi 51,5% populacji. Jest to cecha charakterystyczna krajów rozwijających

² Encyklopedia Popularno Naukowa PWN, *Kontynenty i Państwa-Azja*, Warszawa 2000

się. Społeczeństwo Indii, jak przystało na kraj rozwijający się, jest młode, a średnia wieku dla ogółu wynosi 25,3 lat, dla kobiet 25,8 lat, a dla mężczyzn 24,9 lat (2008r).

Tabela 1 Struktura wiekowa

Struktura wiekowa (2009 r.)	Ogółem (1 166 079 217 ludzi)	mężczyźni	kobiety
0-14 lat	31,1%	190 075 426 os	172 799 553 os
15-64 lat	63,6%	381 446 079 os	359 802 209 os
64 <	5,3%	29 364 920 os	32 591 030 os

Źródło: <http://tourism.nic.in/statistics/ITS2007.pdf>

Przyrost naturalny na początku roku 2009 wynosił 1,548 %. Poziom urodzeń w Indiach zmniejsza się z roku na rok, ale spada także poziom zgonów. Jest to związane ze zmniejszeniem umieralności niemowląt, rozwijaniem się medycyny i oświaty.

Średnia długość życia wciąż się zwiększa. W 1995 roku wynosiła dla kobiet 61 lat, a dla mężczyzn 60. Obecnie (początek roku 2009) średnia długość życia dla ogółu wynosi 69,89 lat, dla kobiet 72,61 lat, a dla mężczyzn 67,46 lat.

Struktura językowa kraju jest bardzo zróżnicowana. Z badań wynika, że w użyciu jest ponad 1000 języków i dialektów. Należą one do dwóch grup: indoeuropejskiej (Indie północne) i drawidyjskiej (Indie południowe). Najbardziej rozpowszechniony jest język hindi, którym posługuje się około 40% Hindusów. Językiem urzędowym jest język angielski, ale jest rozumiany tylko przez kilka procent społeczeństwa

Wykształcenie ludności Indii w ostatnich latach bardzo się poprawiło. W 1981 czytać i pisać umiało 36% społeczeństwa, a obecnie 61% (2007 r.). Mężczyźni są zdecydowanie lepiej wykształceni od kobiet (73,04% mężczyzn powyżej 15 roku życia potrafi pisać i czytać, a kobiet zaledwie 47,8%). Poziom wykształcenia Indii jest silnie zróżnicowany regionalnie i pomiędzy grupami religijnymi. Najwięcej osób z wysokim wykształceniem jest w Kerali, Goa i wielkich aglomeracjach miejskich. Najslabiej wykształcona jest ludność Himalajów i wyżyny Dekanu³.

1.3 Gospodarka

Od lat 90-tych gospodarka indyjska dynamicznie się rozwija (w ostatnich latach w tempie około 8% rocznie). W 2006 r. gospodarka Indii była czwartą największą gospodarką świata (po gospodarkach USA, Chin i Japonii), z produkcją sięgającą 4 042

³ www.cia.gov

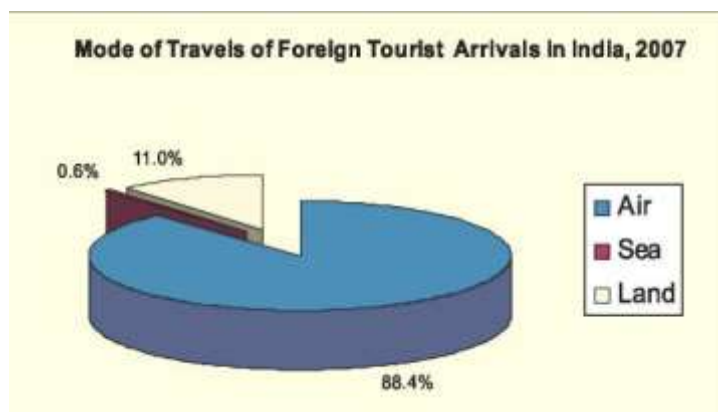
miliarda USD (według parytetu siły nabywczej – PPP), przy czym wielkość PKB na mieszkańca wynosi zaledwie 3,8 tysiąca USD (PPP). Według danych indyjskich, 25% ludności żyje poniżej granicy ubóstwa.

Podstawą gospodarki Indii przez długi czas było rolnictwo. Obecnie w rolnictwie pracuje wciąż około 60% spośród liczącej około 510 milionów osób siły roboczej. Jednocześnie rolnictwo wytwarza zaledwie 20% PKB Indii (2006). Sektor przemysłowy zatrudnia około 12% siły roboczej Indii i wytwarza około 20% PKB, natomiast najszybciej rozwijający się sektor usług, zatrudniający 28% siły roboczej – około 60% PKB. Bezrobocie w Indiach wynosi 8%.

W 2006 roku eksport Indii wyniósł około 112 miliardów USD, a głównymi dobrami eksportowymi były tekstylia, biżuteria i oprogramowanie. Import Indii w 2006 roku wyniósł około 188 miliardów USD i obejmował głównie surowce energetyczne i maszyny. Głównymi partnerami handlowymi Indii są USA, kraje UE, Chiny i Zjednoczone Emiraty Arabskie⁴.

1.4 Transport i komunikacja

Transport samolotowy odgrywa najistotniejszą rolę w turystyce przyjazdowej Indii. Ponad **88%** przyjazdów turystów zagranicznych korzysta z połączeń samolotowych. Transport lądowy, głównie z państwami ościennymi, to jedynie 11% przyjezdnych, a transport morski jest znikomy (nie całe 1%).

Wykres 1 Rodzaj transportu turystów zagranicznych w 2007 r.
www.indiastat.com

⁴ www.wikipedia.org.pl

Tabela 2 Podział przyjazdów turystów zagranicznych ze względu na rodzaj transportu

transport lotniczy	88,4%
transport lądowy	11,0%
transport morski	0,6%

źródło: <http://tourism.nic.in/statistics/TTS2007.pdf>

Transport samolotowy odgrywa najistotniejszą rolę w turystyce przyjazdowej Indii. Ponad **87%** przyjazdów turystów zagranicznych korzysta z połączeń samolotowych.

Największe międzynarodowe lotniska Indii:

1. Delhi – 32% przylotów
2. Mumbai – 23,3% przylotów
3. Chennai – 9,8% przylotów
4. Haridaspur
5. Bangalore
6. Kolkata
7. Amritsar
8. Dabolim-Goa
9. Trivandrum
10. Hyderabad

Obecnie w Indiach jest 15 lotnisk międzynarodowych, które są usytuowane w większych miastach. Mają one połączenie z dużymi aglomeracjami na całym świecie. Komunikacja lotnicza w Indiach intensywnie się rozwija, przez co samoloty mogą dotrzeć do ponad 70-ciu lotnisk w kraju.

Najważniejszymi przewoźnikami lotniczymi są Indian Airlines (połączenia z 59 miastami), Jet Airways (połączenia z 38 miastami) oraz Sahara Airlines (połączenia z 14 miastami). Opinią najlepszego indyjskiego przewoźnika cieszy się Jet Airlines, posiadający profesjonalną obsługę oraz nowoczesne samoloty.

Indie mają dobrze rozwinięty system transportu publicznego. Po kraju podróżować można oprócz **samolotem** również **pociągiem** i **autobusem**.

Pociąg

Indie mają największą na świecie sieć kolejową (ponad 60 tys. km torów) zarządzaną przez jedno przedsiębiorstwo – Indian Railways – zatrudniające 1,6 mln pracowników, co pod tym względem daje im pierwsze miejsce na świecie. Pociągi docierają do 7085

stacji i przewożą codziennie 11 mln pasażerów. Indian Railway uważa się nie tylko za przedsiębiorstwo transportowe, ale również ma ambicje stanowić siłę łączącą naród, ponieważ w pociągach ludzie ze wszystkich społeczności i kast są traktowani na równi. Podróż pociągiem, choć często wolniejsza niż autobusem, ma swój urok, a poza tym bywa relaksująca. Pociągi są zdecydowanie wygodniejsze, jeśli chodzi o podróżowanie nocą. W wielu pociągach ekspresowych jest przydzielona pewna ilość miejsc dla turystów, a w głównych miastach są specjalne kasy lub okienka dla obcokrajowców (płacąc w rupiach, trzeba okazać potwierdzenie wymiany z kantoru lub bankomatu). Pomimo pozornie dużej liczby wypadków, podróż pociągiem jest bezpieczna, choć nie zawsze szybka. Podczas pory deszczowej wiele połączeń kolejowych zostaje wstrzymanych z powodu wezbranych rzek i powodzi, co dotyczy głównie terenów na północy wokół Gangesu oraz rejonów ujścia rzek. W kilku miastach istnieje sieć połączeń podmiejskich, bardzo wygodnych w ciągu dnia, ale przepełnionych w godzinach szczytu. Pociągi zatrzymują się na stacjach tylko na chwilę, tak więc trzeba wcześniej precyzyjnie się do wyjścia (zwłaszcza gdy jest tłok).

Jednakże aż trzy indyjskie pociągi znalazły się na światowej liście najlepszych i najbardziej egzotycznych kolei, opublikowanej przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Podróżników Kolejowych. Kolejowi podróżnicy z pociągów indyjskich najwyżej ocenili słynny "Pałac na kołach" czyli luksusowy pociąg turystyczny kursujący między Delhi i miastami Radżasthanu, himalajską kolejkę wąskotorową z Dardżelingu i kolejny luksusowy pociąg turystyczny - "Odyseja Dekanu" czyli skład podróżujący po centralnych Indiach i niegościnniej wyżynie Dekanu. Cechą charakterystyczną "Pałacu na kołach" i "Odysei Dekanu" jest przede wszystkim nawiązanie do kolejowych tradycji sprzed wielu lat - czyli niezwykle luksus, stylowe wnętrza wagonów, obsługa niczym z pałaców indyjskich maharadżów oraz cowieczorny 20 dancing w wagonie-sali balowej. Do tego oczywiście serwowane są wykwintne potrawy w wagonach restauracyjnych. Himalajska kolejka z Dardżelingu ma z kolei zupełnie inny charakter, określana jest niekiedy mianem zabawkowego pociągu. Nie ma tam specjalnych luksusów, ale przejazd kilkudziesięciokilometrowej trasy wśród himalajskich wzgórz dostarcza niezapomnianych wrażeń i emocji. I co ważne - koszt przejazdu himalajską kolejką jest znacznie niższy niż podróżowanie w luksusach "Pałacu na kołach".

Autobus

Choć w Indiach istnieje rozbudowana sieć połączeń autobusowych, większość turystów woli podróżować pociągiem, gdyż jest to na ogół wygodniejsze. Przejazd autobusem może być jednak urozmaicheniem podróży, nawet, gdy trwa znacznie dłużej (kierowcy często zatrzymują się po drodze). Trzeba wiedzieć, że wiele autobusów jest mocno wyeksploatowanych, a kierowcy jeżdżą niekiedy zbyt szybko. Autobusy kursują częściej niż pociągi, łatwiej też się do nich dostać. Ten środek lokomocji najlepiej nadaje się do pokonywania krótkich odcinków, tak więc mając przed sobą długą trasę (zwłaszcza nocą), lepiej wybrać pociąg.

Samochód

Indyjska sieć dróg w 2006 roku wynosiła 3 316 452 km, co daje wskaźnik 100,9 km/100 km² powierzchni. Należy jednak pamiętać o dużym zróżnicowaniu jakości nawierzchni indyjskich dróg i o istnieniu zaledwie 200 km dróg ekspresowych.

Wymagane jest specjalne zezwolenie (wydawane za pośrednictwem biur rejestracji cudzoziemców przez indyjskie MSZ oraz MSW) na wjazd na tzw. terytoria zastrzeżone i chronione: archipelagi Andamanów, Nikobarów, Lakkadiwów, Minicoy i wysp Amindivi, tereny przygraniczne stanów: Uttar Pradeś, Sikkim, Mizoram, Manipur, Arunaćal Pradeś, Himaćal Pradeś, Nagaland oraz Dżammu i Kaszmir.

Turyści zmotoryzowani muszą legitymować się międzynarodowym prawem jazdy.

Ruch jest lewostronny⁵.

1.5 Historia

Teren dzisiejszych Indii był gęsto zaludniony już w paleolicie. Pierwsze wielkie cywilizacje miejskie rozwinęły się ok. 2500 p.n.e. w dolinie Indusu (Mohendzo Daro, Harappa). Ok. 1500 p.n.e. napłynęły do Indii plemiona indoeuropejskie Arjów.

Od VI w. p.n.e. zaczęły powstawać liczne królestwa oraz niezależne organizacje plemienne, które zostały zjednoczone w IV w. p.n.e. przez Ćandragupta z dynastii Maurjów. Władca opanował prawie cały subkontynent indyjski. Największą potęgę dynastia osiągnęła w czasach cesarza Aśoki, który ugruntował w Indiach buddyzm.

⁵ www.swiatpodrozy.pl

Od VIII w. rozpoczęły się najazdy muzułmanów, następnie w XV w. Mogołów. Sworzyli oni dynastię Wielkich Mogołów panującą do 1857 r.

W XVI w. rozpoczął się napływ do Indii Europejczyków. W 1510 Portugalczycy zajęli wyspę Goa i zdominowali handel z Indiami. W połowie XVI w. pojawili się Anglicy, Francuzi, powstały kompanie handlowe, forty i faktorie, które w XVII w. dały początek miastom (m.in. Madrasowi, Bombajowi, Kalkucie). Do połowy XIX w. opanowali niemal całe terytorium Indii. Językiem urzędowym stał się angielski. Stopniowo kraj przekształcono w bazę surowcową i rynek zbytu Anglii.

W 1885 powstał Indyjski Kongres Narodowy, rozwinął się ruch narodowowyzwoleńczy. Podczas I wojny światowej Kongres stał się partią masową, grupując siły antybrytyjskie. Główną rolę odgrywał w nim Mahatma Gandhi. W 1942 Kongres uchwalił rezolucję w sprawie niepodległości Indii, żądając opuszczenia kraju przez Anglików. Po zakończeniu II wojny światowej doszło do masowych strajków i powstań. Ostatecznie w 1947 Indie zostały podzielone na 2 niepodległe państwa: Indie i Pakistan, które od 1948 r. prowadzą ze sobą wojnę o Kaszmir. To nieporozumienie nie zostało rozwiązane do dnia dzisiejszego.

Od 1950 Indie są niepodległą republiką związkową o ustroju demokratycznym, członkiem brytyjskiej Wspólnoty Narodów.

Początek nowego tysiąclecia wyznaczyły kolejne etapy niekończącego się sporu między Indiami a Pakistanem o Kaszmir. Obie strony obiecują przystąpienie do konstruktywnego dialogu, jednak napięcie między nimi nie słabnie⁶.

1.6 Religie

Indie są państwem zróżnicowanym pod względem wyznaniowym, jednak zdecydowana większość to hinduiści, którzy stanowią 80,5% ogółu. Następnie to muzułmanie (13,4%), chrześcijanie (2,3%), sikhowie (1,84%), buddyści (0,76%), dżiniści (0,4%) oraz żydzi, parsowie i bahaici.

- Wedyzm- to najstarsza znana faza religii Arjów, uznająca kult bóstw przyrody, ład świata, rytuał ofiar sprawowany przez kapłanów, wiarę w życie

⁶ www.przewodnik.onet.pl

pozagrobowe oraz w piekło. Opiera się na Wedach, tzw. Świętych Księgach (2500-500 r. p.n.e.).

- Braminizm-późniejsza faza wedyzmu (powstała w pierwszym tysiącleciu p.n.e.) był ściśle związany z systemem kast. Dzielę kasty kapłanów (braminów) była doktryna filozoficzna wprowadzająca m.in. pojęcie sansary (reinkarnacji)-wędrowki dusz. Poprzez kolejne wcielenia dąży się do wyzwolenia z sansary i osiągnięciu miejsca wiecznego spoczynku.
- Hinduizm- kontynuacja braminizmu, kształtował się od ok. V w. p.n.e. do ok. VII w. n.e. Zasadą hinduizmu jest swoisty monoteizm- cześć jednego Boga, przejawiającego się pod różnymi postaciami. Dążeniem człowieka jest, podobnie jak w braminizmie , wyzwolenie się z sansary. Można je osiągnąć nie tylko przez dobre uczynki lub poznanie, ale także dzięki łasce otrzymanej poprzez miłowanie Boga (bhakti). Hinduizm zachowuje system kast i autorytet Wed, jednakże wedyjskie ofiary są w nim zastąpione adoracją. W późniejszych latach uległ on wpływom islamu oraz filozofii europejskiej⁷.

1.7 Ukształtowanie terenu

Prawie 2/3 powierzchni kraju stanowi Półwysep Indyjski zajęty przez wyżynę Dekan, wzniesioną średnio na wysokość 600-900 m n.p.m. Ma ona rzeźbę lekko falistą i jest rozcięta szerokimi dolinami rzek (Krysna, Godawami, Narmada, Mahandai, Kawern i in.). Od wschodu i zachodu Dekan otaczają łańcuchy górskie Guttów Wschodnich (Dewoci Munda 1680 m n.p.m.) i Zachodnich (Anajmudi 2695 m n.p.m.), które oddziałają go od wąskich nizin nadmorskich (wybrzeży Malabarskiego i Koromandelskiego). W części północnej powierzchnia wyżyny obniża się stopniowo i przechodzi w aluwialne równiny Niziny Hindustańskiej, obejmującej dorzecza Gangesu i dolnego biegu Brahmaputry (wraz z zachodnią częścią delty obu rzek) oraz dorzecze górnego Indusu. Nizinę Hindustańską pokrywa na zachodzie pustynia Thar, a we wschodniej jej części wznoszą się łańcuch gór Khasi (1961 m n.p.m.). Od północy otaczają go trudno dostępne masywy górskie Himalajów (K'angcz'andzonga 8585 m i Naga Parbat 8126 m n.p.m.) i Karakorum (K2 8611 m n.p.m.). Do Indii

⁷ J. Warszńska *Geografia turystyczna świata część 2*, Warszawa 2003

należą archipelagi wysp Andamanów i Nikobarów w Zatoce Bengalskiej oraz Lakkadiwów na Morzu Arabskim.

Rysunek 2 Mapa topograficzna Indii
www.zgapa.pl

Rysunek 3 Rzeki Indii
www.biografie.elk.pl

Rzeki Indii należą do zlewiska Oceanu Indyjskiego. Największe rzeki: Ganges czczony przez hinduistów jako święta rzeka, jego dopływy Jamuna, Son, Damodar, Ghaghra. Ganges łączy się w delcie z Brahmaputrą. Na zachodzie dopływy Indusu.

1.8 Klimat

Indie leżą prawie w całości w strefie klimatu zwrotnikowego monsunowego. Jedynie w zachodniej części Niziny Hindustańskiej występuje klimat zwrotnikowo pustynny, a w Himalajach i Karakorum podzwrotnikowy górski, chłodny.

Średnia temperatura najcieplejszego miesiąca (maja) waha się od 25°C na północy kraju do 30°C na południu (na pustyni Thar dochodzi do 36°C) natomiast w styczniu u podnóża Himalajów wynosi około 15°C, a południowej części półwyspu 28°C.

Roczna suma opadów we wschodniej części Karakorum i na pustyni Thar nie przekracza 100 mm, w środkowym Dekanie waha się od 300 do 500 mm, a na zachodnich stokach Ghatów Zachodnich dochodzi do 6000 mm. Najwyższe opady występują w górach Khasi. W rejonie Cerapundzi ich wielkość sięga ok. 11000 mm w ciągu roku. Na pozostałym obszarze kraju roczna suma opadów wynosi od 700 do 1500 mm.

W północnych i środkowych Indiach występują cztery główne pory roku: zimowa- chłodna i sucha, wiosenna- gorąca i sucha, letnia-gorąca i wilgotna oraz jesienna- chłodna i wilgotna. Na południu kraju, gdzie zimowe miesiące są ciepłe występują tylko dwie pory- sucha (w półroczu zimowym) i wilgotna (w półroczu letnim). Indie nawiedzają cyklony połączone z wielkimi ulewami w okresie przejściowym między monsunem letnim a zimowym⁸.

1.9 Flora i fauna

Szata roślinna Indii odznacza się dużym zróżnicowaniem. Około 19% powierzchni kraju pokrywają lasy. Na zachodnim wybrzeżu i dorzeczu Brahmaputry są to wilgotne lasy równikowe, a na wybrzeżu wschodnim wilgotne lasy monsunowe. Na wyżynie Dekan oprócz suchych lasów zrzucających okresowo liście występuje również roślinność sawannowa, a dorzeczu Indusu półpustynna. Podnóża Himalajów porastają podzwrotnikowe lasy twardolistne, mieszana i iglaste, a wyższe piętra górskie roślinność alpejska.

Fauna Indii jest bardzo bogata i stosunkowo dobrze zachowana, głównie dzięki wierzeniom religijnym większości mieszkańców, uważające każde życie za święte. Z dzikich ssaków lądowych występuje tu m.in. słoń, nosorożec indyjski, tygrys bengalski, pantera, niedźwiedź tybetański i brunatny, antylopa i jeleń. Liczne są też małpy oraz gatunki ptaków, gadów i owadów.

Na terenie Indii znajduje się 12 parków narodowych oraz 56 rezerwatów przyrody⁹.

1.10 Atrakcyjność turystyczna

Wyprawa do Indii nie jest zwykłym urlopem, lecz podróżą życia, podczas której odkrywa się nieznaną wcześniej kulturę i całkiem inną stronę ludzkiej natury. Oczywiście można też spotkać turystów, którzy jadą na urlop do Indii ze względu na morze, piasek i słońce- jednak to zdecydowana mniejszość. Większość turystów szuka tu wartości kulturowych, społecznych i naturalnych, chcąc choć w niewielkim stopniu uczestniczyć w codziennym życiu indyjskich obywateli.

Indie są krajem „ducha”, styku różnych religii, rozmaitych wierzeń i obyczajów, żyjących legend, intensywnych barw, piękna przyrody i niepowtarzalnych

⁸ J. Warszńska *Geografia turystyczna świata część 2*, Warszawa 2003

⁹ Ibidem

krajobrazów. Nie ma drugiego takiego kraju, gdzie co krok można spotkać: zabytki architektury i bezcenne skarby antycznych kultur, świetną kuchnię z cudowną wonią i smakiem przypraw i ziół, doskonałe wybrzeża, dziką przyrodę oraz niespotykany nigdzie indziej klimat i atmosferę jakie oddają Indie¹⁰.

1.11 Regiony turystyczne w Indiach

Na obszarze Indii wyróżnia się **11 regionów** turystycznych: Stołeczny, Północny, Zachodni, Środkowy, Południowo-Zachodni, Południowy, Południowo-Wschodni, Środkowo-Północny, Wschodni, Sikkim i Wyspy Oceanu Indyjskiego.

Region Stołeczny obejmuje miasto Delhi i obszar przyległy. Miasto Delhi to stolica Indii, a także główny ośrodek ruchu turystycznego. Najstarsze wzmianki na temat miasta sięgają 1400 r. p.n.e. W obrębie miasta można wyróżnić Stare i Nowe Delhi. W starej części miasta większość występujących zabytków stanowią cenne obiekty architektury islamskiej (np. Czerwony Fort, meczet Dżama Masdzid z XVII w.). Nowe Delhi to nowoczesna część miasta zbudowana w czasach panowania angielskiego, gdzie mieszczą się najważniejsze urzędy i placówki dyplomatyczne.

Rysunek 4 Centra turystyczne w Indiach
www.mapsofindia.com

¹⁰ J. Warszńska *Geografia turystyczna świata część 2*, Warszawa 2003

W **regionie Północnym**, głównymi ośrodkami ruchu turystycznego są Amritstar i Czandigarh. Amritstar to ośrodek kultu religijnego sikhów i święte miejsce rytualnych ablucji w „jeziorze nieśmiertelności”. Znajduje się tam wyspa ze Złotą Świątynią (XVI, XVIII w.). Czandigarh leży na przedgórzu Himalajów, jest miastem nowoczesnym, a na uwagę tu zasługuje Ogród Róż (jeden z najstarszych tego typu obiektów w Azji). W tym regionie znajduje się centrum narciarstwa w Indiach (Glumarg), gdzie można uprawiać sporty zimowe przez cały rok. Istnieją tu również dogodne warunki do uprawiania wędrówek i wspinaczek wysokogórskich, a także wędkarstwa i myślistwa. W Manali i Waśiszt są uzdrowiska z gorącymi wodami siarkowymi. Ciekawym miejscem jest Simla, która pełniła w XIX w. funkcję „letniej stolicy” Indii Brytyjskich.

Dżajpur i Ahmabad to miasta o walorach historycznych. Są one najliczniej odwiedzane w **regionie Zachodnim**. Dżajpur to miasto XVIII-wieczne, zasłynęło z malarstwa miniaturowego i rzemiosła artystycznego. Znajduje się tu wiele zabytków architektury, położonych w starej części miasta, m.in. : Pałac Wiatrów (XVIII w.) oraz obserwatorium astronomiczne (XVIII w.). W Ahmadabadzie większość zabytkowych budowli stanowi cenny przykład muzułmańskiej architektury- liczne meczety i grobowce. Na uwagę również zasługuje Dżaisalmer- „złote miasto” na pustyni Thar.

Głównym ośrodkiem koncentracji ruchu turystycznego w **regionie Środkowym** jest Khadżuraho. Jest to wielki zespół (ponad 30) świątyń wisznuickich, śiwaickich i dżinijskich z IX-XI w., odznaczających się niezwykle bogatą dekoracją rzeźbiarską. Przedstawia ona figury bóstw, sceny bitewne, rodzajowe i erotyczne. Cennym zabytkiem architektury sakralnej jest zespół świątyń buddyjskich w Sańci (III w. p.n.e.). Atrakcję turystyczną omawianego regionu stanowi przełom rzeki Narmada (marmurowe skały) oraz 3 Parki Narodowe: Bandhavgarh, Kanha i Shivpuri.

W **regionie Południowo-Zachodnim** największym ośrodkiem ruchu turystycznego jest Mombaj (Bombaj), jedno z największych miast świata. To największy port morski Indii, wielkie centrum komunikacyjne, przemysłowe i kulturalno-naukowe. Miasto często jest nazywane Bollywoodem, gdyż jest to stolica indyjskiej kinematografii. Tutejsze wytwórnie produkują rocznie najwięcej filmów na świecie. Na uwagę zasługują również Bangalur (letni pałac sułtana, fort), Bidżapur (zabytki islamskiej

architektury z XV-XVII w.), Majсур („miasto drzew sandałowych”), Srawanabelagola (największy w Indiach ośrodek kultu wyznawców dżinizmu). Głównym obszarem wypoczynkowym są wybrzeża Goa oraz tereny nadmorskie.

Największy ruch turystyczny w **regionie Południowym** znajduje się w Madras. Do jego najcenniejszych zabytków należą: fort św. Jerzego z kościołem Marii Panny (XVII w.), katedra św. Tomasza (XVI, XIX w.) i świątynie hinduistyczne. W tym regionie znajduje się wiele ośrodków pielgrzymkowych, a dużymi walorami odznaczają się wybrzeża morskie (zwłaszcza Malabarskie).

W **regionie Południowo-Wschodnim** głównymi ośrodkami są Hajdarabad, Bhubaneśwar i Puri. Są to miejscowości antyczne z licznymi zabytkami architektury muzułmańskiej i hinduistycznych oraz zespołami świątyń.

Główną rolę w rozwoju ruchu turystycznego w **regionie Środkowo-Północnym** odgrywają miasta o walorach historycznych i ośrodki pątnicze nad Gangesem i Jamuną. Największymi wśród nich są: Agra, Warnami i Patna. W Agrze są budowle, które stanowią przykład najcenniejszych zabytków architektury islamu. Należy do nich mauzoleum Tadź Mahal, Czerwony Fort, Meczet Perłowy oraz mauzoleum cesarza Akbara. Waranasi to jedno ze świętych miast starożytnych Indii, jest miejscem pielgrzymek.

Kalkuta to najważniejszy ośrodek w **regionie Wschodnim**. To wielkie miasto, węzeł komunikacyjny o charakterze międzynarodowym oraz centrum ruchu turystycznego w regionie. W dzielnicy parkowej znajduje się większość zabytkowych budowli m.in. Fort William (XVII/XVIII w.), liczne zabytki kolonialnej sztuki angielskiej, planetarium Birla, meczety muzułmańskie i świątynie hinduistyczne.

Sikkim to terytorium, które obejmuje fragment wschodnich Himalajów. Jego stolicą oraz najważniejszym ośrodkiem tego regionu jest Gangtok. Stanowi on ważny punkt na szlaku handlowym do Indii oraz świetną bazę wypadową w najwyższe partie Himalajów.

Do regionu **Wysp Oceanu Indyjskiego** należą: Andamany, Nikobary, Lakkadiwy, Minikkój i Amindiwy. Główną atrakcją tych wysp są wybrzeża morskie, mające formę piaszczystych plaż oraz egzotyczne życie mieszkańców wysp¹¹.

Obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO:

- * 1983 - Groty w Adżancie
- * 1983 - Groty w Elurze
- * 1983 - Czerwony Fort w Agrze
- * 1983 - Taj Mahal
- * 1984 - Świątynia Słońca w Konaraku
- * 1984 - Zabytkowy zespół w Mahabalipuram
- * 1985 - Park Narodowy Kaziranga
- * 1985 - Rezerwat zwierząt w Manas (zagrożone)
- * 1985 - Park Narodowy Keoladeo
- * 1986 - Kościoły i klasztory Goa
- * 1986 - Zespół zabytkowy w Khadżuraho
- * 1986 - Zespół zabytkowy w Hampi
- * 1986 - Fatehpur Sikri
- * 1987 - Zespół zabytkowy w Pattadakal
- * 1987 - Groty w Elefancie
- * 1987 - Świątynia Bryhadiśwara w Tańdżawur
- * 1987 - Park Narodowy Sundarban
- * 1988 - Park Narodowy Nanda Dewi (wpis rozszerzony w 2005)
- * 1989 - Zabytki buddyjskie w Sańci
- * 1993 - Grobowiec Humajuna w Delhi
- * 1993 - Kutb Minar i zespół zabytkowy w pobliżu Delhi
- * 1999 - Koleje górskie w Indiach: linie kolejowe w Dardżylingu i w Górach Nilgiri w Stanie Tamil Nadu (wpis rozszerzony w 2005)
- * 2002 - Zespół świątyni Mahabodhi w Bodh Gaya
- * 2003 - Schroniska skalne Bhimbetka
- * 2004 - Park Archeologiczny Champaner-Pavagadh
- * 2004 - Stacja kolejowa Chhatrapati Shivaji Terminus (formerly Victoria Terminus) w Bombaju

¹¹ J. Warszyńska *Geografia turystyczna świata część 2*, Warszawa 2003

Rysunek 5 Taj Mahal, Agra
www.nomadicmatt.com

Rysunek 6 Palolem beach, Goa
www.world-travel.net.au

Rysunek 7 Qutab Minar, Delhi
www.indianholiday.com

Rysunek 8 Humayun's Tomb, Delhi
www.bollywood-magia-moj-swiat.blog.pl

Rysunek 9 Bibi Ka Maqbara, Aurangabad
www.flickr.com

Rysunek 10 Tamil Nadu
www.audleyblog.com

Rysunek 11 Konark, Sun Temple
www.historicalsofindia.com

Rysunek 12 Agra Fort
www.travel.paintedstork.com

1.12 Baza noclegowa

Na zakończenie roku 2007 (31.12.07) w Indiach było 1437 hoteli skategoryzowanych, w tym 84327 pokoi [patrz tabela]. Najwięcej jest hoteli trzy- i dwugwiazdkowych, następnie cztero i pięciogwiazdkowych. Jednak obiekty o wyższym standardzie, są większe, przez co mogą pomieścić większą ilość osób. Turyści przybywający do Indii zwracają uwagę na jakość i wygodę, dlatego można zauważyć tak dużą ilość hoteli o wysokim standardzie (4 i 5*). Nocleg w obiektach zabytkowych (78 obiektów) cieszy się sporym zainteresowaniem, wśród zamożnych turystów, którzy zwracają uwagę, nie tylko na komfort i wygodę, ale również na prestiż. Z poniższych informacji również wynika, że 178 hoteli będą lub są w trakcie kategoryzacji. Baza recepcyjna w Indiach dynamicznie się rozwija.

Tabela 3 Obiekty hotelowe w Indiach (2007 r.)

Kategoria Hoteli	Liczba Hoteli	Liczba Pokoi
5 Star Deluxe	100	21100
5 Star	85	10311
4 Star	116	7986
3 Star	482	22028
2 Star	204	6184
1 Star	54	2871
Heritage	78	2333
3 Star Apartment Hotel	2	110
4 Star Apartment Hotel	1	44
5 Star Apartment Hotel	1	100
5 Star Deluxe Apartment	2	259
5 Star Timeshare Resort	1	62
Silver B&B	81	216
Gold B&B	51	180
Guest House	1	40
To be classified	178	10503
Razem	1437	84327

Zródło: www.indiastat.com

Turyści krajowi deklarują w 62,5%, że korzystają z innej bazy noclegowej jak hotele. Najczęściej Hindusi korzystają z hoteli o średnim standardzie (3*) i wykorzystują je prawie w 57%. Turyści zagraniczni najczęściej zajmują hotele o bardzo wysokim standardzie 5* (38,6%), albo o bardzo niskim 1* (35,2%). Pozostałe hotele (2,3,4,5* deluxe) wykorzystują w podobnym przedziale procentowym (18-22%). Największym wykorzystaniem miejsc w 2007 roku cieszyły się inne bazy noclegowe jak hotele (77%), następnie hotele 3- gwiazdkowe (75,3%) oraz 5-cio gwiazdkowe (71,2%).

Tabela 4 Procentowy wskaźnik wykorzystania hoteli przez turystów krajowych i zagranicznych, 2006-2007

Catagory	Domestic Tourists		Foreign Tourists		Total	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007*
1 Star	16.9 %	32.0%	5.2 %	35.2%	22.1 %	67.2%
2 Star	22.3 %	41.3%	5.6 %	22.3%	22.9 %	63.6%
3 Star	49.3 %	56.9%	13.5 %	18.4%	62.8 %	75.3%
4 Star	54.4 %	39.2%	27.0 %	18.1%	81.4 %	57.3%
5 Star	34.0 %	32.6%	48.8 %	38.6%	82.8 %	71.2%
5* Deluxe	42.0 %	20.0%	45.5 %	22.8%	87.5 %	42.8%
Heritage	16.1 %	16.1%	32.3 %	16.3%	48.4 %	32.4%
Others	49.4 %	62.5%	5.3 %	15.0%	54.7 %	77.5%
Overall	34.7 %	34.5%	25.7 %	25.1%	60.4 %	59.6%

Zródło: www.tourism.nic.in/statistics/statistics.htm

ROZDZIAŁ II- RYNEK RECEPCJI TURYSTYCZNEJ

2.1 Przyjazdy turystów zagranicznych i sezonowość (2008 r.)

W latach **1993-2008** znacząco zmieniła się liczba przyjazdów turystów zagranicznych do Indii. W roku 1993 zanotowano liczbę 1,76 mln przyjazdów, a następnych latach liczba ta stopniowo rosła. Największy oraz najszybszy wzrost przyjazdów turystycznych notowano w 2003 i 2004 roku (26,8% wzrostu od roku poprzedniego). Obecnie obserwuje się duże zainteresowanie krajami Wschodu, dzięki czemu również rynkiem indyjskim. W **2008** roku przybyło do Indii ponad **5,36 mln** turystów. Można również zauważyć w poniższej tabeli, że dynamika wzrostu co do roku poprzedniego zmalała.

Tabela 5 Przyjazdy turystów zagranicznych , 1993-2008

Year	FTAs in India	Annual Growth (%)
1993	1764830	-5.5
1994	1886433	6.9
1995	2123683	12.6
1996	2287860	7.7
1997	2374094	3.8
1998	2358629	-0.7
1999	2481928	5.2
2000	2649378	6.7
2001	2537282	-4.2

2002	2384364	-6.0
2003	2726214	14.3
2004	3457477	26.8
2005	3918610	13.3
2006	4447167	13.5
2007	5081504	14.3
2008	5366966	5.6

Źródło: <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

Przyjazdy turystów zagranicznych do Indii różnią się w zależności od miesiąca. W roku 2007 najwięcej turystów przybyło w grudniu (596 560 os.), natomiast najmniejszą ilość przyjazdów zanotowano w maju (277 017 os.). Można zauważyć, że przyjazdy turystyczne są największe w pierwszym i czwartym kwartale roku, co wiąże się z najdogodniejszą pogodą dla zwiedzających Indie. W drugim i trzecim kwartale występują w Indiach silne monsuny, przed czym ostrzegają biura podróży.

Tabela 6 Sezonowość w turystyce przyjazdowej do Indii , 2005-2007 r. (podział na poszczególne miesiące oraz procentowy udział)

Month	Foreign Tourist Arrivals (Nos.)			Percentage Share		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
January	385977	459489	535631	9.85	10.33	10.54
February	369844	439090	501692	9.44	9.87	9.87
March	352094	391009	472494	8.99	8.79	9.30
April	248416	309208	350550	6.34	6.95	6.90
May	225394	255008	277017	5.75	5.73	5.45
June	246970	278370	310364	6.30	6.26	6.11
July	307870	337332	399866	7.86	7.59	7.87
August	273856	304387	358446	6.99	6.85	7.05
September	257184	297891	301892	6.56	6.70	5.94
October	347757	391399	444564	8.87	8.80	8.75
November	423837	442413	532428	10.82	9.95	10.48
December	479411	541571	596560	12.23	12.18	11.74
Total	3918610	4447167	5081504	100.00	100.00	100.00

Źródło : www.tourism.nic.in/statistics/statistics.htm

2.2 Najważniejsze rynki i regiony generujące przyjazdy do Indii

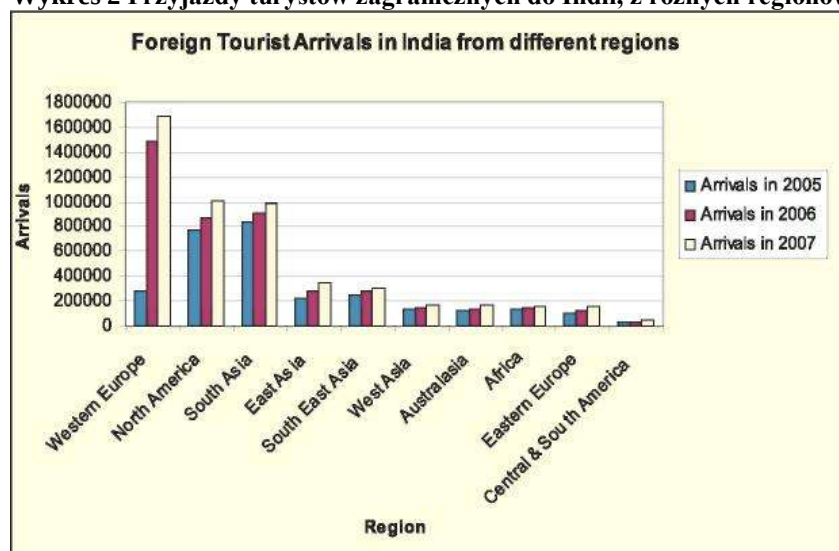
Z poniższej tabeli oraz wykresu wynika, że Europa jest największym regionem generującym przyjazdy do Indii. Kolejne dwa regiony to Północna Ameryka oraz Południowa Azja. Z całej Europy przybyło do Indii w 2007 roku ponad 1,7 mln osób, a dynamika zmian to prawie 20% co do roku poprzedniego. Z Ameryki Północnej oraz Azji Południowej przybyło ponad milion osób, dlatego są to dwa kolejne regiony Świata generujące przyjazdy do Indii. Najmniej turystów przybywa z Ameryki Południowej i na przestrzeni poprzednich lat nie widać konkretnych zmian.

Tabela 7 Turyści zagraniczni przybywający do Indii , 2005-2007 (wedł. państw)

Country of Nationality	Arrivals			Percentage Share			Percentage Change	
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2006/05	2007/06
North America								
Canada	157643	176567	208214	4.02	3.97	4.10	12.0	17.9
U.S.A	611165	696739	799062	15.60	15.67	15.73	14.0	14.7
Total	768808	873306	1007276	19.62	19.64	19.83	13.6	15.3
Central & South America total	35586	38745	42319	0.91	0.87	0.83	8.9	9.2
Western Europe								
Austria	27187	28045	26692	0.69	0.63	0.52	3.2	-4.8
Belgium	25596	29156	34207	0.65	0.65	0.67	13.9	17.3
Denmark	20170	21592	28347	0.51	0.49	0.56	7.1	31.3
Finland	16258	22860	34364	0.41	0.51	0.68	40.6	50.3
France	152258	175345	204827	3.89	3.94	4.03	15.2	16.8
Germany	120243	156808	184195	3.07	3.53	3.62	30.4	17.5
Greece	4793	5146	6455	0.12	0.12	0.13	7.4	25.4
Ireland	10052	14936	18376	0.26	0.34	0.36	48.6	23.0
Italy	67642	79978	93540	1.73	1.80	1.84	18.2	17.0
Netherlands	52755	58611	67429	1.35	1.32	1.33	11.1	15.0
Norway	11194	14216	19484	0.29	0.32	0.38	27.0	37.1
Portugal	11457	13108	15756	0.29	0.29	0.31	14.4	20.2
Spain	45247	53520	63357	1.15	1.20	1.25	18.3	18.4
Sweden	28799	36013	47090	0.73	0.81	0.93	25.0	30.8
Switzerland	34311	37446	41172	0.88	0.84	0.81	9.1	10.0
U.K.	651083	734240	796191	16.62	16.51	15.67	12.8	8.4 -
Others	3074	6251	4601	0.08	0.14	0.09	103.4	26.4
Total	1282119	1487271	1686083	32.72	33.44	33.18	16.0	13.4
Eastern Europe								
Hungary	3704	4262	5073	0.09	0.10	0.10	15.1	19.0
Kazakhstan	3376	3883	5137	0.09	0.09	0.10	15.0	32.3
Poland	10983	14808	20166	0.28	0.33	0.40	34.8	36.2
Russia	56446	62203	75543	1.44	1.40	1.49	10.2	21.4
Ukraine	6769	8479	10490	0.17	0.19	0.21	25.3	23.7
Others	20167	27674	36355	0.52	0.62	0.71	37.2	31.4
Total	101445	121309	152764	2.59	2.73	3.01	19.6	25.9

Źródło : <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

Wykres 2 Przyjazdy turystów zagranicznych do Indii, z różnych regionów Świata

Źródło : <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

Największa ilość turystów przybywa do Indii ze Stanów Zjednoczonych oraz Wielkiej Brytanii. Są to dwa najważniejsze rynki, a na kolejnych miejscach plasuje się Bangladesz, Kanada oraz Francja. Przez wiele lat Wielka Brytania mieściła się na pierwszym miejscu, jednak w ostatnim roku USA delikatnie wysunęły się na pierwszy plan. Dziesięć poniższych państw, stanowiących dla Indii najważniejsze rynki emisji turystycznej, to prawie 65% ruchu turystycznego w tym kraju. Pozostałe kraje Świata stanowią około 35%.

Tabela 8 Najważniejsze rynki generujące przyjazdy do Indii w 2007 r.

S.No	Source Country	FTAs (in Million)	Percentage (%) Share
1	USA	0.799	15.73
2	UK	0.796	15.67
3	Bangladesh	0.480	9.45
4	Canada	0.208	4.10
5	France	0.205	4.03
6	Sri Lanka	0.204	4.02
7	Germany	0.184	3.62
8	Japan	0.146	2.86
9	Australia	0.136	2.67
10	Malaysia	0.113	2.22
Total of top 10 countries		3.271	64.37
Others		1.810	35.63
All Countries		5.081	100.00

Źródło : www.tourism.gov.in

2.3 Cele przyjazdów turystów zagranicznych do Indii

W 2007 roku zdecydowana większość turystów (94,7%) przybyła do Indii w celach turystycznych, a zaledwie 5,3% osób w celach czysto biznesowych. Ten podział motywów wyjazdu można zaobserwować we wszystkich krajach, z których

przyjeżdżają turyści do Indii. Największa ilość osób podróżujących w celach biznesowych pochodzi z Rosji (41%) oraz z krajów skandynawskich Szwecji i Finlandii (ponad 25%).

Tabela 9 Przyjazdy turystów zagranicznych do Indii w 2007 r. ze względu na cel podróży

Country of Nationality	Arrivals (in Numbers)	Business	Tourism & Others
North America			
Canada	208214	0.7	99.3
USA	799062	2.2	97.8
Total	1007276	1.9	98.1
Central & South America			
total	42319	0.7	99.3
Western Europe			
Austria	26692	1.7	98.3
Belgium	34207	0.7	99.3
Denmark	28347	16.3	83.7
Finland	34364	25.4	74.6
France	204827	0.7	99.3
Germany	184195	3.9	96.1
Greece	6455	0.9	99.0
Ireland	18376	6.1	93.9
Italy	93540	1.1	98.9
Netherlands	67429	2.4	97.6
Norway	19484	9.5	90.5
Portugal	15756	8.2	91.8
Spain	63357	1.0	99.0
Sweden	47090	21.8	78.2
Switzerland	41172	6.1	93.9
UK	796191	11.9	88.1
others	4601	8.2	91.8
total	1686083	2.7	97.0
Eastern Europe			
Hungary	5073	2.8	97.2
Kazakhstan	5137	2.0	98.0
Poland	20166	4.7	95.3
Russia	75543	41.3	58.7
Ukraine	10490	10.1	89.9
Others	36355	8.4	91.6
total	152764	23.9	76.1
Africa			
total	157485	0.7	99.3
West Asia			
total	171661	2.7	97.3
South Asia			
total	982428	6.4	93.5
South East Asia			
total	303475	0.4	99.6
East Asia			
total	352037	0.4	99.6
Australasia			
Australia	135925	1.1	98.9
New Zealand	27498	1.3	98.7
Others	3640	1.5	98.5
Total	167063	1.1	98.9

Others	32676	0.6	99.4
Stateless	26237	8.1	91.9
Grand Total	5081504	5.3	94.7

Źródło 1 <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

2.4 Podział turystów zagranicznych ze względu na wiek

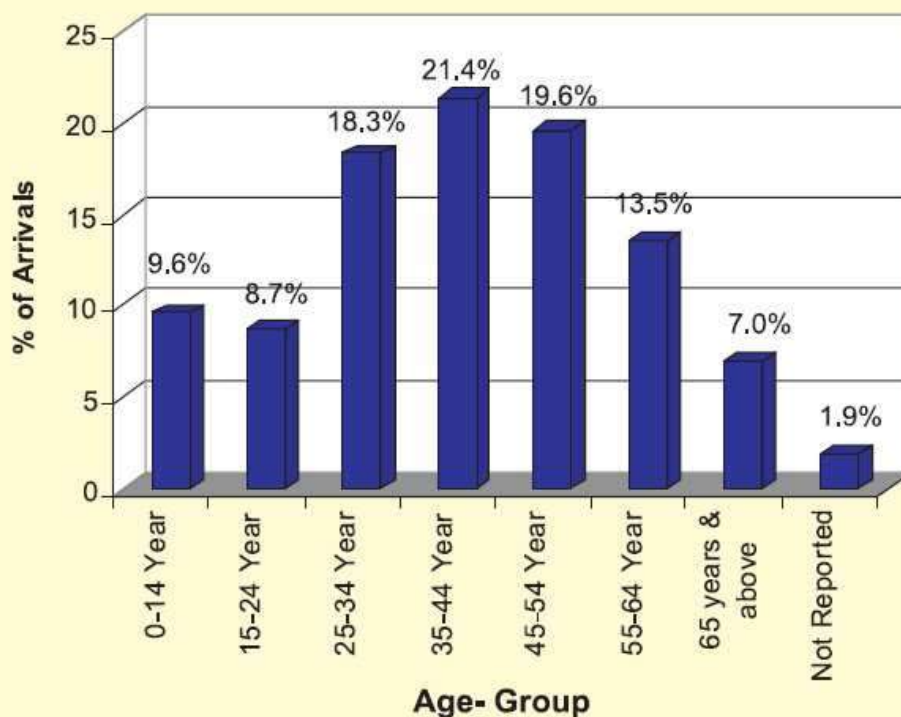
Zdecydowanie największa ilość turystów przybywających do Indii jest w wieku średnim między 35, a 44 rokiem życia (21%). Z poniższej tabeli wynika, że udział procentowy poszczególnych grup wiekowych na przestrzeni lat praktycznie się nie zmienia. Do Indii podróżują turyści głównie między 25, a 54 rokiem życia, zdecydowanie rzadziej młodzież oraz osoby starsze.

Tabela 10 Podział turystów zagranicznych przyjeżdżających do Indii ze wzg. na wiek, 1996-2007

Year	Arrivals	%Distribution by Age- Group (in years)*						
		0-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 and above
1996	1923695	12.6	9.1	21.7	26.8	18.3	8.8	2.7
1997	1973647	9.9	10.1	23.4	26.9	18.9	8.2	2.0
1998	1974815	5.0	16.8	23.8	26.0	18.2	8.3	1.9
1999	2025031	3.1	14.0	23.4	27.5	20.8	9.2	2.0
2000	2152926	3.9	11.4	22.6	27.0	23.1	9.9	2.1
2001	2537282	7.0	10.8	20.1	21.1	19.4	11.9	6.7
2002	2384364	9.2	10.0	19.4	21.6	19.4	11.5	7.7
2003	2726214	7.2	10.0	19.5	21.6	19.4	11.5	7.7
2004	3457477	8.5	9.8	18.8	21.3	19.4	12.8	8.2
2005	3918610	8.6	9.6	18.8	21.3	19.5	13.0	8.7
2006	4447167	9.6	8.7	18.3	21.4	19.6	13.5	7.0
2007	5081504	9.2	8.6	18.0	21.0	19.6	13.9	7.5

Źródło: <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

Age-Group wise classification of FTAs in India, 2006

Źródło: <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

2.5 Dochody z turystyki przyjazdowej

Na przestrzeni kilkunastu lat dochody z turystyki w Indiach zdecydowanie rosną. Od 2003 roku można zaobserwować bardzo dynamiczny wzrost (zmiana o prawie 44% od roku poprzedniego). Indie w 2008 roku uzyskały ponad 11,5mln \$ dochodu z turystyki zagranicznej. Najgorszy, pod względem dochodów z turystyki, był oczywiście rok 2001- tak jak i na całym Świecie. Ataki terrorystyczne w USA spowodowały największy spadek przyjazdów turystów do Indii oraz dochodów od 1991 roku.

Tabela 11 Dochody z turystyki zagranicznej w Indiach, 1991-2008

Year	FEE in INR terms		FEE in US\$ terms	
	Rs. Crores	% change over previous year	US \$ Million	% change over previous year
1991	4318	-	1861	-
1992	5951	37.8	2126	14.2
1993	6611	11.1	2124	-0.1
1994	7129	7.8	2272	7.0
1995	8430	18.2	2583	13.7
1996	10046	19.2	2832	9.6
1997	10511	4.6	2889	2.0
1998	12150	15.6	2948	2.0
1999	12951	6.6	3009	2.1
2000	15626	20.6	3460	15.0
2001	15083	-3.5	3198	-7.6
2002	15064	-0.1	3103	-3.0
2003	20729	37.6	4463	43.8

2004	27944	34.8	6170	38.2
2005	33123	18.5	7493	21.4
2006	39025	17.8	8634	15.2
2007	44360	13.7	10729	24.3
2008	50730	14.4	11747	9.5

Źródło : <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

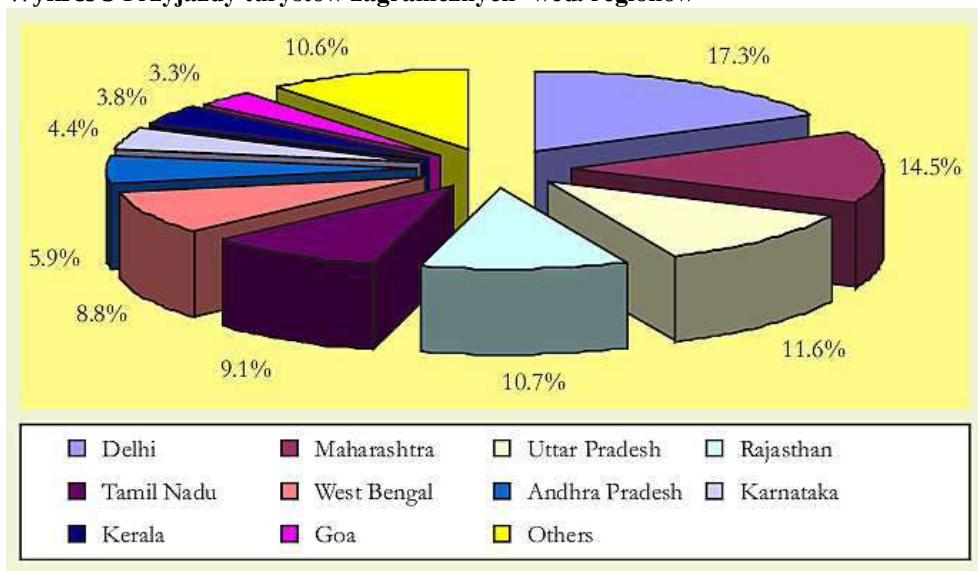
2.6 Najczęściej odwiedzane regiony Indii przez turystów zagranicznych

Wśród najczęściej odwiedzanych regionów Indii na pierwszym miejscu znajduje się region Delhi (17,3%), następnie Maharashtra (14,5%). Duży ruch turystyczny odnotowuje również Utrat Pradesh (11,6%) oraz Rajasthan (10,7%). W Delhi, stolicy państwa, odnotowuje się również największą liczbę przylotów turystów zagranicznych. Wielu turystów właśnie ze stolicy państwa rozpoczyna zwiedzanie Indii, przemieszczając się głównie pociągiem lub samolotem w inny region kraju.

Rank	Foreign Tourist Visits *	
	State	Percentage Share
1	Delhi	17.3%
2	Maharashtra	14.5%
3	Uttar Pradesh	11.6%
4	Rajasthan	10.7%
5	Tamil Nadu	9.1%
6	West Bengal	8.8%
7	Andhra Pradesh	5.9%
8	Karnataka	4.4%
9	Kerala	3.8%
10	Goa	3.3%
	Total of Top 10	89.4%
	Others	10.6%
	Total	100.0%

Źródło: <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

Wykres 3 Przyjazdy turystów zagranicznych- wed. regionów

Źródło: <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

2.7 Indie na tle turystyki światowej

W 2007 roku zarejestrowano 903 miliony podróży turystów zagranicznych, co daje wzrost o 6,6% od poprzedniego roku. Na najwyższej pozycji znajduje się Francja, która wyprzedziła Hiszpanię, USA, Chiny oraz Włochy. Do Indii przybyło w 2007 roku 5,08 miliona turystów, co daje 42-pozycję rankingową na Świecie. Trzeba jednak zaznaczyć, że procentowa zmiana ruchu turystycznego od roku 2006, zmieniła się o ponad 14%.

Tabela 12 Przyjazdy turystów zagranicznych w Indiach i na Świecie

Year	World		India		Percentage Share of India	Rank of India
	Number (in million)	% Change	Number (in million)	% Change		
1996	572.4	6.3	2.29	8.0	0.40	—
1997	596.0	4.1	2.37	3.5	0.40	—
1998	614.3	3.1	2.36	-0.4	0.38	47th
1999	637.4	3.8	2.48	5.1	0.39	46th
2000	684.7	7.4	2.65	6.9	0.39	50th
2001	684.4	0.0	2.54	-4.2	0.37	51st
2002	704.7	3.0	2.38	-6.0	0.34	54th
2003	692.2	-1.8	2.73	14.3	0.39	51st
2004	761.4	10.0	3.46	26.8	0.45	44th
2005	803.0	5.5	3.92	13.3	0.49	43rd
2006	847.0	5.4	4.45	13.5	0.53	44th
2007	903.0	6.6	5.08	14.3	0.56	42nd

Źródło: www.indiastat.com

Trzeba zauważyć, że udział Indii międzynarodowej turystyce przyjazdowej na tle Świata (0,56%) oraz Azji i Pacyfiku (2,76%) jest znikomym. Najniższy wskaźnik w

stosunku do świata zanotowano w 1996 roku 2,3mln turystów (0,4%) oraz w 2002 roku 2,4mln turystów (0,34%).

Od tego czasu odnotowuje się ciągły wzrost przyjazdów turystów zagranicznych. Indie w 2007 roku zajęły 42 lokatę w międzynarodowym ruchu turystycznym.

Tabela 13 Udział Indii w międzynarodowej turystyce przyjazdowej na tle Świata oraz Azji i Pacyfiku, w latach 1996-2007

year	Intrernational tourist arrivals (in milion)		FTAs in India (in Million)	Percentage (%) share of FTAs in India in 1996-2007	
	World	Asia and the Pacific		world	asia and the pacific
1996	572.4	90.4	2.29	0.40	2.53
1997	596.0	89.7	2.37	0.40	2.65
1998	614.3	89.4	2.36	0.38	2.64
1999	637.4	98.8	2.48	0.39	2.51
2000	684.7	110.6	2.65	0.39	2.40
2001	684.4	115.8	2.54	0.37	2.19
2002	704.7	124.9	2.38	0.34	1.91
2003	692.2	113.2	2.73	0.39	2.41
2004	761.4	144.1	3.46	0.45	2.40
2005	803.0	155.3	3.92	0.49	2.52
2006	847.0	167.0	4.45	0.53	2.66
2007	903.0	184.3	5.08	0.56	2.76

Źródło : www.tourism.gov.in

Powyżej była już omówiona liczba turystów zagranicznych przyjeżdżających do Indii na tle wszystkich podróżujących po Świecie. Indie zajęły 42 pozycję. Można się również zastanawiać, jak wielkie są dochody Indii z turystyki na tle Świata- co przedstawia poniższa tabela.

W 2007 roku Indie uzyskały dochód 10,73 bilionów dolarów, przy wzroście ponad 24% od roku poprzedniego. Dzięki temu Indie znajdują się na 20 miejscu na Świecie. Trzeba zauważyć, że Indie mają znacznie większy wskaźnik wzrostu od Świata ogółem. Prognozy są bardzo korzystne dla tego kraju. Przewiduje się dalszy wzrost o około 20-25%. Trzeba jednak wziąć pod uwagę światowy kryzys gospodarczy, który wystąpił w drugiej połowie 2008 roku. Mocno dotknął te państwa, z których przybywa największa ilość turystów do Indii (USA, U.K., Francja, Niemcy).

Tabela 14 Wpływy/dochody z turystyki Indii na tle Świata, 1991-2007

Year	World travel receipt				Percentage Share of India in World	India's Rank in World
	Receipts (US \$ billion)	Growth Rate	Travel receipts in India (US \$ billion)	Growth Rate		
1991	277.5	-	1.86	-	0.67	-
1992	320.4	15.5	2.13	14.5	0.66	-
1993	327.0	2.1	2.12	-0.5	0.65	-
1994	356.2	8.9	2.27	7.1	0.64	-
1995	404.7	13.6	2.58	13.7	0.64	-
1996	438.3	8.3	2.83	9.7	0.65	-
1997	441.8	0.8	2.89	2.1	0.65	-
1998	444.1	0.5	2.95	2.1	0.66	34th
1999	457.3	3.0	3.01	2.0	0.66	35th
2000	474.1	3.7	3.46	14.9	0.73	36th
2001	462.2	-2.5	3.20	-7.5	0.69	36th
2002	480.1	3.9	3.10	-3.1	0.65	37th
2003	527.2	9.8	4.46	43.9	0.85	37th
2004	629.0	19.3	6.17	38.3	0.98	26th
2005	680.0	8.1	7.49	21.4	1.10	22nd
2006	742.0	9.1	8.63*	15.2	1.16	22nd
2007	856.0	15.4	10.73*	24.3	1.25	20th

Zródło: <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

ROZDZIAŁ III- RYNEK EMISJI TURYSTYCZNEJ

3.1 Turystyka zagraniczna Hindusów

W wyjazdach zagranicznych Hindusów można zauważyć tendencję wzrostową od 1992 roku. W roku 2007 zanotowano prawie 9,8 mln wyjazdów zagranicznych, co stanowi 17% więcej od roku poprzedniego. Znaczný wzrost dynamiki turystyki zagranicznej, obserwuje się od 2004 roku.

Tabela 15 Wyjazdy zagraniczne Hindusów, 1991-2007

Years	No. of Outbound Indians	Percentage [%] change over the previous year
1991	1942707	-14.8
1992	2161301	11.3
1993	2733304	26.5
1994	2734830	0.1
1995	3056360	11.8
1996	3463783	13.3
1997	3725820	7.6
1998	3810908	2.3
1999	4114820	8.0
2000	4415513	7.3
2001	4564477	3.4
2002	4940244	8.2
2003	5350896	8.3
2004	6212809	16.1

2005	7184501	15.6
2006	8 339 614	16.1
2007	9 783 232	17.3

Źródło : <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

Państwami do których najczęściej od wielu lat wyjeżdżają Hindusi to: Singapur, Tajlandia, Bahrajn, USA, Chiny oraz Wielka Brytania. Podróżują w celach biznesowych oraz turystycznych. Do Singapuru w 2006 roku zanotowano ponad 650 tys. wyjazdów Hindusów, do Bahrajnu 590 tys., do USA i Chin około 405 tys. Z roku na rok liczba wyjeżdżających turystów się zwiększa. Na podstawie poniżej tabeli można również zaobserwować, że w 2006 roku prawie 10 tys. Hindusów przybyło do Polski. W ostatnich latach odznacza się stały wzrost przyjazdów.

Tabela 16 Wyjazdy zagraniczne Hindusów, wed. poszczególnych państw, 2000-2006

Country of Destination	No. of Outbound Indian Nationals						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
North America							
Canada	52071	54742	55492	57010	68315	77849	87210
USA	274202	269674	257271	272161	308845	344926	406 845
Central & South America							
Cambodia	1767	2271	3785	5286	6597	6938	8690
Western Europe							
Belgium	12528	12958	22956	17453	19479	19572	21683
Italy	60589	49131	65839	48807	77134	59056	116951
Switzerland	71912	72291	80430	84685	N.A.	93472	115055
UK	206000	189000	205000	199000	255000	269000	366745
Eastern Europe							
Poland	N.A.	5015	5259	6092	7875	8702	9893
Russia	23476	27576	33546	32954	36755	42184	45795
Africa							
Egypt	34277	28498	31834	34941	45313	54141	61301
Mauritius	17241	18890	20898	25367	24716	29755	37498
South Africa	27810	29538	35402	42954	36069	39906	49674
West Asia							
Bahrain	213509	247358	312975	350996	418767	466849	590 198
Saudi Arabia	N.A.	313131	373636	362609	474467	117101	345431
South Asia							
Sri Lanka	31860	33924	69960	90603	105151	113323	128370
South East Asia							
Malaysia	132127	143513	183360	145153	172966	225789	279046
Singapore	346356	339813	375659	309446	471196	583543	658 893
Thailand	224104	206132	253110	230316	300163	352766	429732
East Asia							
China (Main)	120930	159361	213611	219097	309411	356460	405 091
Hong Kong	131368	161752	193705	178130	244364	273487	294079

Korea, Australasia	51369	47657	52725	50215	56966	58560	62531
Australia	41452	48227	45022	45597	55603	67930	83771
New Zealand	8327	12665	17270	14790	15694	17761	20265

Źródło : <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

3.2 Turystyka krajowa Hindusów

Dane statystyczne na temat turystyki krajowej są gromadzone przez Departament Turystyki w Indiach. Są one zbierane na podstawie ankiet wypełnianych przez turystów w obiektach hotelowych.

Poniższa tabela przedstawia liczbę turystów zagranicznych oraz krajowych na przestrzeni lat (1991-2007) oraz procentowy wskaźnik zmian. W tym podrozdziale zostanie omówiona głównie turystyka krajowa Hindusów. W 2007 roku odnotowano ponad 526 tys. podróży turystów krajowych, przy tym prawie 14% wzrost co do roku poprzedniego. Największy wzrost podróży zanotowano w 2004 i 2006 roku. Najmniejszy wzrost podróży turystów krajowych obserwuje się w latach: 1996 i 1998, co w pewnym sensie łączy się z mniejszym wzrostem przyjazdów turystów zagranicznych. Można prognozować, że w kolejnych latach turystyka krajowa będzie się zwiększać o około 14-15% od roku poprzedniego.

Tabela 17 Turyści krajowi i zagraniczni, 1991-2007

Year	Tourist Visits			Annual Growth Rate		
	Domestic	Foreign	Total	Domestic	Foreign	Total
1991	66670303	3146652	69816955	-	-	-
1992	81455861	3095160	84551021	22.2 %	-1.6 %	21.1 %
1993	105811696	3541727	109353423	29.9 %	14.4 %	29.3 %
1994	127118655	4030216	131148871	20.1 %	13.8 %	19.9 %
1995	136643600	4641279	141284879	7.5 %	15.2 %	7.7 %
1996	140119672	5030342	145150014	2.5 %	8.4 %	2.7 %
1997	159877208	5500419	165377627	14.1 %	9.3 %	13.9 %
1998	168196000	5539704	173735704	5.2 %	0.7 %	5.1 %
1999	190671034	5832015	196503049	13.4 %	5.3 %	13.1 %
2000	220106911	5893542	226000453	15.4 %	1.1 %	15.0 %
2001	236469599	5436261	241905860	7.4 %	-7.8 %	7.0 %
2002	269598028	5157518	274755546	14.0 %	-5.1 %	13.6 %
2003	309038335	6708479	315746814	14.6 %	30.1 %	14.9 %
2004	366267522	8360278	374627800	18.5 %	24.6 %	18.6 %
2005	391948589	9949676	401898265	7.0 %	19.0 %	7.3 %
2006	462310177	11747914	474058091	18.0 %	18.1 %	18.0 %
2007	526 564 364	13230839	539795203	13.9%	12.6%	13.9%

Źródło: <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

Poniżej przedstawionych jest **17** regionów Indii, które są najliczniej i najczęściej odwiedzane przez turystów krajowych oraz zagranicznych na przestrzeni lat **2005-2007**. Najczęściej odwiedzane regiony przez turystów krajowych w 2007 roku to:

Andra Pradesh przy Zatoce Bengalskiej, **Uttratr Pradesh** na północy kraju oraz **Tamil Nadu** na południu. Znajdują się tam liczne zabytki architektury muzułmańskiej, świątynie buddyjskie oraz liczne Parki Narodowe.

U turystów zagranicznych hierarchia najliczniej odwiedzanych regionów jest zupełnie inna. Na pierwszym miejscu znajduje się region Delhi. To stolica kraju i większość turystów przybywa do Indii na lotnisko w tym mieście. Kolejne często odwiedzane regiony to Maharashtra – na południowym-zachodzie (Mubai) i Tamil Nadu.

Tabela 18 Najliczniej odwiedzane regiony Indii przez turystów krajowych i zagranicznych, 2005-2007

S. No.	State/U.T.	2005		2006		2007	
		Domestic	Foreign	Domestic	Foreign	Domestic	Foreign
1	Andhra Pradesh	93529554	560024	111715376	669617	127 933 333	769 724
2	Bihar	8687220	63321	7774732	84942	10352 887	177362
3	Delhi **	2061782	1511893	2237130	1974836	2388 330	2018 848
4	Goa	1965343	336803	2098654	380414	2 208 986	388 457
5	Gujarat	9457486	55758	11936957	92182	13 477316	104158
6	Haryana	5913394	59353	6019927	67854	6252 945	64711
7	Himachal Pradesh	6936840	207790	7671902	281569	8481 988	339409
8	Jammu & Kashmir	7239481	44345	7646274	46087	7915 271	52754
9	Karnataka	30470316	545225	36195907	505524	37 825 953	534563
10	Kerala	5946423	346499	6271724	428534	6642 941	515808
11	Madhya Pradesh	7090952	160832	11062640	186587	13 894500	234204
12	Maharashtra *	14329667	1449875	16880348	1712302	19 226 716	1928 052
13	Rajasthan	18787298	1131164	23483287	1220164	25 920 529	1401 042
14	Tamil Nadu	43213128	1179316	58340008	1319501	70 254 972	1753 103
15	Uttar Pradesh	95440947	1174597	105549478	1328974	116 244 008	1493 157
16	Uttarakhand	14215570	75995	16666525	85284	19 803 280	95976
17	West Bengal	13566911	895639	15808371	998029	18 580 669	1154 770
	Total	391948589	9949676	462310177	11747914	526564364	13230839

Zródło : <http://tourism.nic.in/statistics/statistics.htm>

Istotną sprawą jest to, które zabytki i miejsca turystyczne są najchętniej zwiedzane przez turystów zarówno krajowych jak i zagranicznych. Poniższa tabela przedstawia 10 najbardziej popularnych, chronionych zabytków w Indiach, które są najliczniej odwiedzane.

Najwięcej turystów krajowych zwiedziło w 2007 roku Taj Mahal w Agrze (2,6 mln), Czerwony Fort (2 mln) oraz Qutab Minar (2 mln) w Delhi.

Turyści zagraniczni również najczęściej zwiedzają Taj Mahal (586 tys.), Agra Fort (357 tys.) oraz Quatab Minar (282 tys.). Dalsza hierarchia jest już zupełnie inna, jak u turystów krajowych.

Tabela 19 Turyści krajowi i zagraniczni zwiedzający 10 najbardziej popularnych, płatnych zabytków Indii w 2007 roku

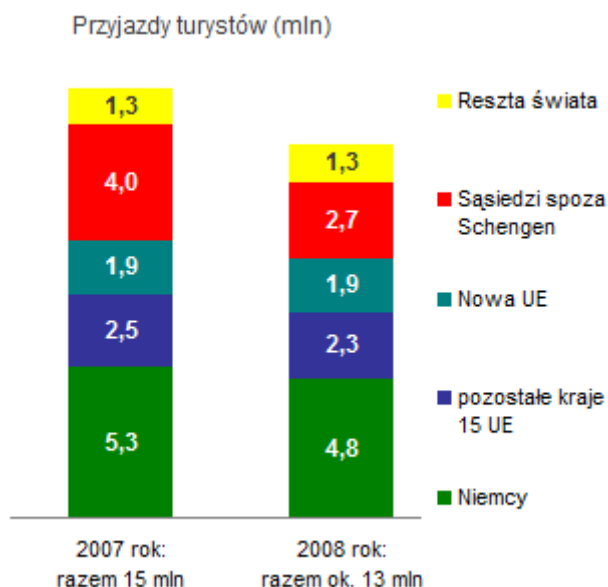
10 Most popular Centrally Protected Monuments for Domestic Visitors in 2007			10 Most popular Centrally Protected Monuments for Foreign Visitors in 2007		
Rank	Name of Monuments	No of Domestic Visitors	Rank	Name of Monuments	No of Foreign Visitors
1	Taj Mahal, Agra	2624 085	1	Taj Mahal, Agra	586 105
2	Red Fort, Delhi	2060 420	2	Agra Fort, Agra	357 570
3	Qutab Minar, Delhi	2019 453	3	Qutab Minar, Delhi	282 451
4	Sun Temple, Konark	1347 483	4	Humayun,s Tomb , Delhi	210 384
5	Agra Fort, Agra	1177 133	5	Fatehpur Sikri, Agra	198 956
6	Bibi-Ka-Maqbara, Aurangabad	878 152	6	Red Fort, Delhi	158 589
7	Group of monuments, Mamallapuram	802 000	7	Sarnath Excavated Site	91 093
8	Gol- Gumbaz,Bijapur	776 491	8	Western Group of Monuments, Khajuraho	84 887
9	Daria Daulat Bagh, Srirangapatnam	682 933	9	Group of monuments, Mamallapuram, Chennai	71 055
10	Purana Qila	590 801	10	Sahet Shravasti, Monument of Shravasti	54 968

ROZDZIAŁ IV - ZNACZENIE RYNKU TURYSTYCZNEGO DLA POLSKI

4.1 Przyjazdy turystów zagranicznych do Polski

Na podstawie badań Instytutu Turystyki oszacowano, że w ciągu całego 2008 roku było prawie 60 mln przyjazdów cudzoziemców (o 9% mniej niż 2007 r.), w tym blisko 13 mln turystów (o 13% mniej).

Wykres 4 Przyjazdy turystów zagranicznych do Polski

Źródło: www.intur.com.pl

Jak podaje GUS, z obiektów zakwaterowania zbiorowego korzystało w ciągu trzech kwartałów 2008 roku 3265 tys. cudzoziemców, o 6,9% mniej niż w odpowiednim okresie 2007 roku. Liczba udzielonych im noclegów zmalała o 6,3%. Z ważniejszych rynków Unii Europejskiej (ogólnie spadek o 3%) warto podkreślić wzrost liczby gości jedynie z Wielkiej Brytanii i Grecji.

Zgodnie z oczekiwaniami znacznie spadła liczba gości zza wschodniej granicy: Białorusi (o 35%), Ukrainy (23%) i Rosji (13%). Warto podkreślić, że niekorzystny dla tych krajów efekt Schengen, najbardziej był widoczny w pierwszym kwartale. Większość pozostałych krajów zanotowało ogólny spadek liczby gości.

Do nielicznej grupy krajów, z których liczba gości w ciągu 9 miesięcy wzrosła o ponad 5%, należą kraje pozaeuropejskie, których udział w całości ruchu jest niewielki: Hong Kong, Brazylia, **Indie**, Chiny, Turcja i Australia oraz kilka krajów europejskich: Rumunia, Szwajcaria, Bułgaria, Grecja, Słowacja, Wielka Brytania i Finlandia. W sumie – goście z tych krajów, z których zanotowano jakikolwiek wzrost, stanowią jedną czwartą wszystkich korzystających, a trzy czwarte przypada na kraje, z których zanotowano spadek liczby gości w bazie noclegowej¹².

¹² www.pot.gov.pl

Tabela 20 Liczba cudzoziemców korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego w ciągu czterech kwartałów 2008 roku według krajów (tys.)

Wybrane kraje	Korzystający (tys.)					Zmiany (%)				
	I kw08	II kw08	III kw08	IV kw	rok 2008	I kw	II kw	III kw	IV kw	12 mies .
RAZEM	716,7	1177,8	1394,3	746,2	4035,0	-2%	-4%	-10%	-15%	-8%
Niemcy	161,8	350,9	441,6	185,3	1139,7	4%	-9%	-10%	-14%	-9%
Stara UE bez Niemiec	280,7	404,8	474,1	256,5	1416,0	10%	0%	-10%	-17%	-5%
Grecja	2,3	3,1	3,9	2,5	11,9	19%	14%	4%	-10%	6%
Wielka Brytania	87,4	111,9	114,2	74,2	387,8	20%	13%	-2%	-20%	2%
Nowa UE	76,3	124,1	138,3	80,3	418,9	10%	6%	-9%	-9%	-2%
Bułgaria	2,4	2,6	2,6	2,1	9,7	40%	1%	10%	-3%	10%
Malta	0,1	0,1	0,5	0,2	0,9	-7%	1%	43%	72%	31%
Słowacja	6,7	11,3	8,9	9,3	36,2	15%	13%	5%	5%	9%
Ważne zamorskie	39,5	81,2	93,1	45,4	259,1	4%	-12%	-19%	-22%	-15%
Australia	2,3	5,2	7,7	3,1	18,4	21%	-2%	11%	-5%	5%
USA	22,6	49,4	56,4	26,6	155,1	-4%	-18%	-26%	-19%	-20%
Sąsiedzi spoza Schengen	94,3	100,1	115,2	88,9	398,5	-29%	-18%	-11%	-18%	-19%
Chiny (bez Tajwanu)	3,4	6,0	5,7	5,0	20,2	51%	13%	0%	55%	22%
Brazylia	1,1	2,5	3,8	1,4	8,8	44%	14%	66%	3%	33%
Indie	1,3	2,6	2,0	1,7	7,6	42%	60%	21%	-20%	20%
Hong Kong	0,4	0,5	0,7	0,3	1,8	104%	36%	28%	-13%	32%
Pozostałe	35,2	63,9	68,2	49,9	217,1	-36%	2%	-7%	-20%	-15%

Źródło: www.stat.gov.pl

⇒ INDIE

Liczba podróży zagranicznych mieszkańców Indii wyniosła w 2006 roku **8,3 mln** , aż o 16 % więcej niż w roku 2005. Wyjazdy **do Europy** stanowią **19 %** wszystkich wyjazdów zagranicznych. Spodziewane tempo wzrostu turystyki wyjazdowej ma utrzymać poziom 8,8% rocznie do 2014 roku. Znakomita większość indyjskich turystów pochodzi z aglomeracji Mumbaju (33%), Delhi (26%), Bangalore (17%), w dalszej kolejności plasuje się Kalkuta, Chennai (Madras) i Hyderabad.

Głównymi krajami docelowymi w Europie dla Hindusów są : Wielka Brytania, Francja, Niemcy, Włochy i Szwajcaria. Liczba przyjeżdżających do Polski z roku na rok wzrasta. W 2006 roku odwiedziło **Polskę 9,5 tys.** , a rok później już **14 tys.** obywateli tego kraju. Przylatują głównie w pierwszym i drugim kwartale roku.

Zdecydowanie, wśród podróżujących- bo ponad 75% - przeważają mężczyźni, a najbardziej mobilną częścią społeczeństwa jest grupa wiekowa **25-54 lata**. Relatywnie małą popularnością, cieszą się samodzielne wyjazdy młodzieży. Wyjątkiem są wyjazdy podejmowane w celach edukacyjnych (obozy językowe, studia za granicą). W Indiach szybko rozwijają się takie sektory gospodarki jak IT, outsourcing oraz branża filmowa, co sprawia, że dynamicznie rośnie grupa coraz bardziej zamożnej klasy średniej (szacowana na 350 milionów), gotowej do podjęcia zagranicznych podróży. Większa jest też aktywność indyjskich koncernów za granicą. Stąd też rosnący popyt na wyjazdy biznesowe, organizację spotkań i konferencji, w szczególności w ramach międzynarodowych korporacji (przede wszystkim sektor IT).

W wyjazdach turystycznych z Indii dominuje **turystyka zorganizowana**. Najbardziej popularne są podróże służbowe (55% ogółu wyjazdów), następnie typowe wyjazdy wakacyjne (22%) oraz wyjazdy rodzinne (9%). Dynamicznie rosną wyjazdy organizowane indywidualnie.

W Indiach nastąpił w ostatnich latach gwałtowny rozwój sieci połączeń lotniczych do Europy, Azji i Ameryki oferowanych zarówno przez narodowych jak i prywatnych przewoźników.

Niestety dużym utrudnieniem dla turystów z Indii, chcących przylecieć do Polski, jest brak bezpośrednich połączeń lotniczych¹³.

4.2 Cel przyjazdu oraz długość pobytu w Polsce

Głównymi celami przyjazdu turystów zagranicznych są cele turystyczne oraz biznesowe. Motywami przyjazdów Niemców do Polski są przede wszystkim cele turystyczne, służbowe oraz rodzinne. Wśród starych krajów UE można zauważyć podobne motywy przyjazdów. Celem nowych członków UE jest tranzyt oraz cele służbowe. Obywatele krajów zamorskich przylatują do Polski głównie w celach turystycznych następnie w biznesowych i rodzinnych.

Turyści zagraniczni przyjeżdżają do nas przeciętnie na 4,2 noce. Największą ilość nocy spędzonych w Polsce, odnotowują się u obywateli krajów zamorskich i starych krajów UE (bez Niemiec)- 6,7 i 6,0 nocy. Najkrócej przebywają w Polsce obywatele nowych członków UE oraz nasi wschodni sąsiedzi.

¹³ www.pot.gov.pl/Kategorie/novosci_i_wydarzenia/newsy/POT_strategia_ost.pdf

Tabela 21 Cel przyjazdu

	Ogółem	Niemcy	Stare kraje UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Główne zamorskie
Turystyczne	27	36	38	14	14	44
Służbowe	26	18	25	37	29	21
Odwiedziny	17	22	21	7	12	20
Tranzyt	11	6	3	27	14	3
Zakupy	5	2	1	0	18	0
Inne cele	14	16	12	15	13	12

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2008 r.

Tabela 22 Długość pobytu

	Ogółem	Niemcy	Stare kraje UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Główne zamorskie
1 do 3 nocł.	59	53	34	75	84	53
4 do 7 nocł.	28	34	43	23	11	16
8 do 28	12	13	22	2	4	28
Ponad 4 tyg.	1	0	1	0	1	3
Średnia liczba noclegów	4,2	4,4	6,0	2,5	2,7	6,7

Źródło 2 badania Instytutu Turystyki w 2008 r.

⇒ INDIE

Głównymi celami przyjazdów Hindusów do polski są cele typowo turystyczne i biznesowe (w tym motywacyjna). Najczęściej odwiedzają oni Kraków (+okolice), Warszawę oraz Gdańsk. Chcą zobaczyć najciekawsze atrakcje turystyczne Polski (obiekty UNESCO, atrakcje przyrodnicze, Parki Narodowe). Oprócz zwiedzania i szkoleń chcą również zrobić zakupy w wielkich centrach handlowych oraz zobaczyć życie nocne Polaków, dlatego nocują głównie w większych miastach.

Przyjeżdżają do Polski przeciętnie na okres **7,7 nocy**, a poza sezonem na **7,8 nocy**. Podczas zorganizowanych wyjazdów zagranicznych mieszkańcy Indii korzystają najczęściej z hoteli 3 i 4*, a indywidualni turyści poszukują natomiast jeszcze wyższego standardu. Podróże zagraniczne traktowane są jako czynnik wysokiego statusu. Jak już było wspomniane wcześniej podróżuje zamożna część obywateli Indii z aglomeracji Mumbaju (33%), Delhi (26%), Bangalore (17%).

Turyści z krajów zamorskich wydają ogółem znacznie więcej podczas swojego pobytu w Polsce, niż turyści z krajów europejskich, co wiąże się z dłuższym pobytem. Trzeba jednak zauważyć, że odwiedzają nas znacznie rzadziej.

Głównymi grupami docelowymi ofert biur podróży są dziennikarze, touroperatorzy i agencje MICE oraz studenci uczelni indyjskich¹⁴.

ROZDZIAŁ V- ZAKOŃCZENIE

Indie to jeden z najszybciej rozwijających się rynków turystycznych świata. Od wielu lat najwięcej gości przybywa z Europy oraz Stanów Zjednoczonych. Z roku na rok wzrasta ilość turystów odwiedzających Indie (5,08 miliona w 2007 roku) oraz wzrastają wpływy z turystyki (11,75 biliona \$ w 2008 roku). Obserwuje się również szybki wzrost turystyki zagranicznej Hindusów, jednak udział Polski jest bardzo nie duży.

Polska aby została zauważona na tle innych państw świata (głównie zamorskich), musi zostać wypromowana. Należy brać udział w targach turystycznych, współpracować z touroperatorami Indii oraz rozwinąć promocję i reklamę w mediach publicznych. Oferty tworzone przez biura turystyczne, kierowane na rynek indyjski powinny uwzględniać pobyty w dużych miastach (z dużymi centrami handlowymi) oraz zwiedzanie największych atrakcji turystycznych Polski.

¹⁴ www.pot.gov.pl/Kategorie/novosci_i_wydarzenia/newsy/POT_strategia_ost.pdf

BIBLIOGRAFIA:

1. Praca zbiorowa pod redakcją Zygmunta Kruczkę *Kraje Pozaeuropejskie- zarys geografii turystycznej*, wyd. Proksenia, Kraków 2006
2. J. Warszńska *Geografia turystyczna świata część 2*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2003
3. *Przewodnik ilustrowany Indie*, Wyd. Berlioz, wydanie II poprawione, 2008
4. Encyklopedia Popularno Naukowa PWN, *Kontynenty i Państwa-Azja*, Warszawa 2000
5. www.cia.gov.com
6. www.tourism.nic.in/statistics/statistics.htm
7. www.odyssei.com
8. www.indiastat.com
9. www.scribd.com/doc/2110573/India-Year-Book-2008
10. www.indie.sfc.pl/index.html
11. www.globtroter.pl
12. www.pl.wikipedia.org
13. www.world-tourism.org
14. www.stat.gov.pl
15. www.itopc.org
16. www.intur.com.pl
17. www.pot.gov.pl
18. www.tourindia.com
19. www.southindiatourism.net
20. www.incredibleindia.org
21. www.indiaprofile.com
22. www.swiatpodrozy.pl
23. www.pot.gov.pl/Kategorie/nawosci_i_wydarzenia/newsy/POT_strategia_ost.pdf

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY INDII.....	5
RYSUNEK 2 MAPA TOPOGRAFICZNA INDII.....	14
RYSUNEK 3 RZĘKI INDII.....	14
RYSUNEK 4 CENTRA TURYSTYCZNE W INDIACH	16
RYSUNEK 5 TAJ MAHAL, AGRA	20
RYSUNEK 6 PALOLEM BEACH, GOA	20
RYSUNEK 7 QUTAB MINAR, DELHI	20
RYSUNEK 8 HAUMAYUN'S TOMB, DELHI.....	20
RYSUNEK 9 BIBI KA MAQBARA, AURANGABAD	20
RYSUNEK 10 TAMIL NADU	20
RYSUNEK 11 KONARK, SUN TEMPLE.....	20
RYSUNEK 12 AGRA FORT	20

SPIS TABEL

TABELA 1 STRUKTURA WIEKOWA.....	7
TABELA 2 PODZIAŁ PRZYJAZDÓW TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH ZE WZGLĘDU NA RODZAJ TRANSPORTU.....	9
TABELA 3 OBIEKTY HOTELOWE W INDIACH (2007 R.).....	21
TABELA 4 PROCENTOWY WSKAŹNIK WYKORZYSTANIA HOTELI PRZEZ TURYSTÓW KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH,	22
TABELA 5 PRZYJAZDY TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH , 1993-2008.....	22

TABELA 6 SEZONOWOŚĆ W TURYSTYCE PRZYJAZDOWEJ DO INDII , 2005-2007 R. (PODZIAŁ NA POSZCZEGÓLNE MIESIĄCE ORAZ PROCENTOWY UDZIAŁ)	23
TABELA 7 TURYSŒCI ZAGRANICZNI PRZYBYWAJĄCY DO INDII , 2005-2007 (WEDŁ. PAŃSTW)	24
TABELA 8 NAJWAŹNIEJSZE RYNKI GENERUJĄCE PRZYJAZDY DO INDII W 2007 R.	25
TABELA 9 PRZYJAZDY TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH DO INDII W 2007 R. ZE WZGLĘDU NA CEL PODRÓŻY	26
TABELA 10 PODZIAŁ TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH PRZYJEŹDŹAJĄCYCH DO INDII ZE WZG. NA WIEK, 1996-2007.....	27
TABELA 11 DOCHODY Z TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ W INDIACH, 1991-2008.....	28
TABELA 12 PRZYJAZDY TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH W INDIACH I NA ŚWIECIE.....	30
TABELA 13 UDZIAŁ INDII W MIĘDZYNARODOWEJ TURYSTYCE PRZYJAZDOWEJ NA TLE ŚWIATA ORAZ AZJI I PACYFIKU, W LATACH 1996-2007	31
TABELA 14 WPŁYWY/DOCHODY Z TURYSTYKI INDII NA TLE ŚWIATA, 1991-2007	32
TABELA 15 WYJAZDY ZAGRANICZNE HINDUSÓW, 1991-2007	32
TABELA 16 WYJAZDY ZAGRANICZNE HINDUSÓW, WED. POSZCZEGÓLNYCH PAŃSTW, 2000-2006	33
TABELA 17 TURYSŒCI KRAJOWI I ZAGRANICZNI, 1991-2007.....	34
TABELA 18 NAJLICZNIEJ ODWIEDZANE REGIONY INDII PRZEZ TURYSTÓW KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH, 2005-2007	35
TABELA 19 TURYSŒCI KRAJOWI I ZAGRANICZNI ZWIEDZAJĄCY 10 NAJBARDZIEJ POPULARNYCH, PŁATNYCH ZABYTEKÓW INDII W 2007 ROKU	36

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1 RODZAJ TRANSPORTU TURYSTÓ ZAGRANICZNYCH W 2007 R.	8
WYKRES 2 PRZYJAZDY TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH DO INDII, Z RÓŻNYCH REGIONÓW ŚWIATA	25
WYKRES 3 PRZYJAZDY TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH- WED. REGIONÓW.....	30
WYKRES 4 PRZYJAZDY TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH DO POLSKI	37

Wyrażam zgodę na opublikowanie wykonanego przeze mnie projektu na stronie AWF Kraków. Oświadczam , że został on wykonany zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie narusza niczyich praw autorskich.

